

Hornienga/Vøyen

ÅRSPLAN 2017-2018

“SAMMEN GIR VI BARNDOMMEN VERDI: LEK OG GLEDE,
HVERDAGSMAGI OG VENNEGARANTI”

**ALLE BARN
ER BEST!**

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Om Hornienga FUS Barnehage 2017/2018
2. Bærumsbarnehagene Kvalitetsplanen 2015-2018
 - ✿ Lekens betydning for barns utvikling
 - ✿ Arbeid mot mobbing
 - ✿ Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag
3. Hornienga FUS - pedagogiske innhold
 - ✿ Progresjon
 - ✿ Hornienga FUS Barnehages verdier og vår visjon
 - ✿ Omsorg
 - ✿ Lek og Læring
 - ✿ Barnas medvirkning
 - ✿ Det psykososiale miljøet
 - ✿ Språk
 - ✿ Likestilling og likeverd
 - ✿ Digital praksis
 - ✿ Fagområdene

4. Horniengas satsningsområde: Musikk, barn i bevegelse, mat og helse
5. Overgangen fra barnehage til skole
6. Samarbeid med barnas hjem
7. Dokumentasjon og vurdering
8. Plan for kompetanse utvikling
9. Tverrfaglig samarbeid
10. Horniengas plandokument for de minste, se vedlegg
11. Årshjul, se vedlegg

1. HORNIENGA FUS BARNEHAGE/ VØYEN FUS BARNEHAGE BARNEHAGEÅRET 2017/2018

HORNIENGA FUS og VØYEN FUS BARNEHAGE er en del av FUS-kjeden. Det er en kjede som har ca. 170 barnehager i Norge. Alle FUS barnehagene har en felles serviceerklæring med oversikt over barnehagens forventninger til foreldrene, og ikke minst hva foreldrene kan forvente seg av en FUS barnehage. Dette blir kvalitetssikret gjennom årlige bruker-undersøkelser for både foreldre og ansatte. Besøk gjerne vår hjemmeside hornienga.bhg.no.

Hornienga/Vøyen er til for barnets beste og hos oss skal barna oppleve glede og mestring. Her leker, lærer og utvikler de seg, og deltar aktivt i et sosialt og kulturelt felleskap. Hornienga/Vøyen FUS barnehage er preget av et kulturelt mangfold. Alle barn har ulike ønsker, behov og forutsetninger. Barnehagen tilrettelegger for best mulig utvikling og læring hos alle barn.

Våre satsningsområder er **musikk, barn i bevegelse, mat og helse**. Satsningsområdene ivaretar vårt kulturelle mangfold og er med på å sikre et inkluderende felleskap med dans og sang. Vennskap og trygghet bidrar til at man får tro på seg selv. Barna blir servert sunn og nærings-

rik mat hver eneste dag, og trenger ikke å ha med seg noe hjemmefra, heller ikke på turdager. Alle FUS barnehagene følger et eget program «smartmat», som kvalitetssikrer at barna får i seg næringsrik mat. Vi har stor tro på at god næring gir god læring. Satsningsområdene har store overføringsverdier til alle barnets utviklingsområder emosjonelt, kognitivt og sosialt.

ÅRSPLANEN beskriver barnehagens mål (vi vil) og metoder (vi skal) i den daglige driften etter «Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver», Bærum kommunes satsningsområder, FUS satsningsområder og Horniengas egne satsningsområder. Planen sikrer oss kontinuitet og kvalitet i vårt arbeid med barna. Årsplanen beskriver vårt syn på barnet, og hvordan de ansatte arbeider med barna. I Rammeplanen står det: *Barnehagen er en pedagogiske virksomhet som skal planlegges dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehagen står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Det skal være en klar sammenheng mellom plan og praksis. I årsplanen finner dere et årshjul med viktige datoer for de ulike aktivitetene for barnehageåret i Hornienga/Vøyen.*

ORGANISERING

Horniengas/Vøyens lokaler er delt opp i 6 baser og 12 barnegrupper. Alle barna har fast base og fast personale. Det er plass til ca. 175 barn og det er opp til 45 ansatte.

KONTAKTINFORMASJON

Daglig leder	95007190	dl.hornienga@bhg.no
DI assistent	95007190	ass.dl.hornienga@gmail.com
Hvitveis	46863052	pl.hvitveis@gmail.com
Blåklokke	48089321	pl.blaklokke@gmail.com
Engfiol	48138814	pl.engfiol@gmail.com
Forglemmegei	48119928	pl.forglemmegei@gmail.com
Rødkløver	90366108	pl.rodklover@gmail.com
Marigull	94838254	pl.marigull@gmail.com
Tusenfryd	48159938	pl.tusenfryd@gmail.com
Løvetann	48122699	pl.lovetann@gmail.com
Hundekjeks	48087379	pl.hundekjeks@gmail.com
Prestekrage	48079195	pl.presetekrage@gmail.com
Gulveis	90562787	pl.gulveisen@gmail.com
Blåveis	90562484	blaaveisen@gmail.com

2. BÆRUMSBARNEHAGENE KVALITETSPLANEN I 2015–2018

Alle Bærums barnehager skal arbeide systematisk med satsningsområdene lek, forebyggende mobbing og realfag. Dette skal bidra til likeverdige og enhetlige barnehager.

LEKENS BETYDNING FOR BARNES UTVIKLING

Leken er den viktigste aktiviteten for barnehagebarn. Vi skal arbeide systematisk med å stimulere og utvikle samspillferdigheter hos alle barna. Gi tid og rom til leken i barnehagen, sørge for synlig tilstedeværelse og aktiv voksen deltakelse i lek.

ARBEID MOT MOBBING

Ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Mobbing er alvorlig fordi det har store personlige konsekvenser. Samarbeid med foreldrene står sentralt i det miljøskapende og mobbeforbyggende arbeidet i barnehagene. Vi skal utarbeide overordnede retningslinjer for

det psykososiale miljøet i barnehagen. Implementere mobbforebyggende tiltak som vi utifra forskning vet er virksomme. Vi skal samarbeide med foreldrene og ha et felles ansvar for å forhindre marginalisering og forebygge mobbing.

REALFAG

«Tett på realfag» er regjeringens strategi for økt kompetanse og læring i realfag. Den gjelder fra 2015- 2019. I barnehagen er realfagene: antall, rom og form og natur, miljø og teknikk. Strategien skal bidra til at barnehagebarn skal prestere bedre i disse fagene på skolen og det skal være undring og glede knyttet til matematikk og naturfag. Det barn lærer av realfag i barnehagen danner et viktig grunnlag for senere læring i realfagene på skolen. Vi skal gi barna ulike opplevelser og undersøke gjennom lek med tall og former. Barnehagen skal stimulere til glede over naturen og skape undring over naturens mangfoldighet.

3. HORNIENGAS PEDAGOGISKE INNHOOLD

FUS VERDIER OG VISJON

Barnas hverdag vil bli preget av FUS verdier, som er:

1. Glødende engasjert personale
2. En skapende hverdag
3. Ansatte som er tilstedeværende for barna

Vi som arbeider i FUS barnehager jobber målrettet med FUS sin visjon i hverdagen. Visjonen er alltid med oss i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av vårt pedagogiske arbeid i Hornienga/Vøyen FUS barnehage.

**SAMMEN
GIR VI BARNDOMMEN VERDI:
LEK OG GLEDE.
HVERDAGSMAGI
OG VENNEGARANTI.
FUS-visjon**

PROGRESJON

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper skal få varierte leke-aktivtets- og læringsmuligheter» (s.44 Rammeplan for barnehagen)

Vi vil:

- Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn på barnas premisser
- Bidra til at barna får mestringsopplevelser, og samtidig har noe å strekke seg etter

Vi skal:

- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelige for barna
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer
- Ha planer som tar utgangspunkt i det barna er opptatt av å følge opp og utvide

OMSORG

”Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna som grunnlag for trivsel, glede og mestring (Rammeplan for barnehager s. 19)

Vi vil:

- ❁ Barna skal trives, føle seg godt likt, sett og forstått
- ❁ Barna skal merke at vi bryr oss om dem gjennom øyekontakt, smil, hilsen, positiv berøring og verbal bekreftelse
- ❁ Barna skal forstå omverden ved hjelp av aktive, sensitive, oppmerksomme og tilgjengelige voksne som hjelper til med å sette ord på barnas initiativ, opplevelse i lek og læring, og som også fører til en god språkutvikling.
- ❁ Barna skal få en god og solid dannelsesarena av voksne som er bevisste på, og har kunnskap om hva som er bra for barnas utvikling og velvære
- ❁ Barn skal få en sunn og trygg utvikling gjennom et godt kosthold og nok fysisk aktivitet
- ❁ Barna skal få tydelige grenser som skaper en trygg og forutsigbar barnehagedag
- ❁ Barna skal få den hvilen de trenger i løpet av dagen

I Hornienga/Vøyen FUS Barnhage følger vi barne- ungdom og familiedirektoratets syn på barnet som tar for seg åtte tema for godt samspill mellom voksen og barn. Ferdigheter som barnet bruker, og som fører til mestring vil gi barna motivasjon til å bruke dem igjen. Forskning viser at dette er selve nøkkelen til god omsorg og utvikling. I tillegg til de 8 tema for godt samspill har personalet vært på kurs i «Trygghetssirkelen» som ivaretar barns behov. Denne metoden har egne kjøreregler for de voksne.

Vi skal:

- ❁ Gi barna et godt og næringsrikt kosthold som gir barna overskudd til en innholdsrik barnehagehverdag med lek og læring
- ❁ Gi barna bevegelsesglede og fysisk aktivitet
- ❁ Sette av tid til hvile og søvn for alle barna
- ❁ Følge kjøreregler for voksne fra «Trygghetssirkelen»
- ❁ Alltid vær: større, sterkere, klokere og god
- ❁ Når det er mulig: følg barnets behov
- ❁ Når det er nødvendig. Ta tak/ledelse
- ❁ Følge de åtte tema for et godt samspill mellom barn og voksen
- ❁ Vis positive følelser - vis at du er glad i barnet
- ❁ Juster deg til barnets følelser og følg dets initiativ
- ❁ Snakk med barnet om ting de er opptatt av og prøv å få i gang en følelsemessig samtale
- ❁ Gi ros og anerkjennelse for det barnet klarer å gjøre.
- ❁ Hjelp barnet til å samle oppmerksomheten sin, slik at dere har felles opplevelse av det som er rundt dere
- ❁ Gi mening til det barnet opplever ved å sette ord på det, med følelser og entusiasme
- ❁ Utdyp og gi forklaringer til det du opplever sammen med barnet
- ❁ Hjelp barnet å kontrollere seg selv ved å planlegge sammen, og ved å sette grenser på en positiv måte

LEK OG LÆRING

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egenkultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling»
(s.20 i Rammeplan for barnehagen)

«EGENLEDELSE I LEK OG LÆRING» ER ET SATNINGSOMRÅDE I FUS.

Teorien om egenledelse baserer seg på etablert pedagogisk teori, nyere forskning på barns utvikling og moderne kunnskap om hjernen. Fokus i satsningsområdet er det dynamiske samspillet mellom hjernens utvikling av barnets atferd, og miljøets påvirkning og rollelekens betydning når det gjelder utvikling av barns egenledelsesfunksjoner. Egenledelse omtales ofte som hjernens dirigent, og er avgjørende for at barn lykkes med sosialt samspill, deltagelse og medvirkning i barnehagen. Gode egenledelsesfunksjoner danner grunnlaget for at barn kan utvikle og opprettholde vennskap. Våre ansatte skal være de beste til å bygge opp barns relasjon- og vennekompetanse. Når barna lærer seg å samhandle med andre legges samtidig grunnlaget for læring og sosial kompetanse gjennom hele livet.

Vi vil:

- ❁ At leken er barnas viktigste aktivitet
- ❁ At leken har en verdi i seg selv og gir glede
- ❁ At leken åpner opp for hverdagsmagi, initiativ, fantasi og engasjement
- ❁ At leken utvikler barnets sosiale kompetanse, knytter vennskap og gir barna kunnskap innenfor mange områder
- ❁ At rolleleken lærer barna å planlegge, gi arbeidshukommelse, igangsetting, selvregulering, organisering, fleksibilitet og ikke minst selvmonitorering.
- ❁ At det skal gis tid, rom og plass for barnas egenmotiverte lek, som på barnehagespråket kalles frilek

Vi skal:

- ❁ La personalet legge til rette for et godt leke- og oppvekstmiljø gjennom observasjon, planlegging, tilrettelegging og evaluering av lekemiljø ute og inne enten det er voksenstyrt lek eller frilek
- ❁ Sette av rikelig med tid til frilek og organisert lek. Det skal lekes både ute og inne
- ❁ Gi de voksne kunnskap om lekens betydning og gi barna nødvendige lekeferdigheter
- ❁ Legge til rette for rolleleken og la barna imitere språk, handlinger personkarakteristikk og de skal late som
- ❁ La de voksne være tilstedeværende i barnas lek, å støtte og gjøre barna bevisst sin egenledelse
- ❁ Sørge for at personalet og barna blir kjent med og får kunnskap om barnekultur og tradisjon
- ❁ Sørge for å ha stimulerende og inspirerende lekemateriell inne og ute innenfor rollelek, konstruksjonslek og alle typer lek.

BARNES MEDVIRKNING

Barns rett til medvirkning står i Barnehageloven § 3:

” Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. jf. barnehagelovens §1 og §3, Grunnlovens §104 og FNS barnekonvensjon art.12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barna skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.»

(s.27 Rammeplan for barnehagen»)

Vi vil:

- ❁ At personalgruppen skal ha et bevisst forhold til barns rett til medvirkning i barnehagetiden
- ❁ At barna skal ha innflytelse på innholdet i barnehagen og at de ansatte planlegger dagen sammen med barna
- ❁ At barna kommer med sine synspunkter og tanker og føler at de har innflytelse på dagen sin i barnehagen
- ❁ At barna selv er med på å medvirke til et positivt sosialt miljø rundt seg, og at barna virker som gode modeller for hverandre

Vi skal:

- ❁ Bruke dagtavlen i samlingsstund på morgenen og planlegge sammen med barna hvordan barnehagedagen skal se ut
- ❁ Bruke anerkjennende kommunikasjon som betyr: «Jeg lar deg si din mening og respekterer din mening, men jeg trenger nødvendigvis ikke være enig», slik at barna føler seg sett, hørt og forstått
- ❁ Ivareta barnas medvirkning hos de små barna gjennom å lytte også til hva de uttrykker gjennom kroppsspråket, og prøve å forstå barnets ønsker med å hjelpe dem å sette ord på hva de er opptatt av
- ❁ Sette ord på det positive samspillet mellom barna og synliggjøre det for de andre barna
- ❁ La barna selv bestemme under måltidet for eksempel hvilket pålegg de vil ha på skiven, hvilket lekemateriell de vil bruke og hvilken aktivitet

DET PSYKOSOSIALE MILJØET

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelse eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette» (S.11 Rammeplan for barnehagen)

Alle barna i vår barnehage skal ha venner. Barnehagen er en viktig læringsarena for å utvikle barnas sosiale kompetanse. Ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen og vi følger Bærums kommunes handlingsplan mot mobbing.

Et område som også skal ivaretas innenfor barnas sosial kompetanse er danning. Danning er innført som et nytt begrep i formålsparagrafen fra 2010. Kunnskapsdepartementet presiserer at danning er et videre begrep enn oppdragelse og innebærer en kontinuerlig prosess, og handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter.

I barnehagen er gjensidige samhandlingsprosesser i lek og læring, samt hensynet til hverandre, viktige forutsetninger for barnets danning.

Vennskap er vennlighet med glede. Toleranse er å godta at vi er forskjellige. Inkludering er at ingen står alene. Aksept er å la alle være sitt enkelte unike individ. Mobbing er det motsatte av aksept! Jorun Sandmark - Voksne skaper vennskap (2012)

Vi vil:

- ❁ At barnas sosiale kompetanse skal fremmes og utvikles
- ❁ Forebygge og behandle mobbing og atferdsvansker som utagerende og innadvendt problematferd
- ❁ La barnet få utvikle prososiale holdninger og handlinger, som det å hjelpe, oppmuntre og dele med andre
- ❁ La barnet få øve seg på selvkontroll - det lønner seg ofte å vente på tur og å inngå kompromisser i konfliktsituasjoner, og i lek og samarbeid med andre.
- ❁ At barnet skal få lære om selvhevdelse – hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte. Hvordan tørre å stå imot et gruppepress. Hvordan komme inn i lek og samtaler som allerede er i gang.
- ❁ At barn skal stimuleres til å engasjere seg og la seg rive med i lek, glede og humor

Vi skal:

- ❁ Ha aktive og observante voksne som sørger for at barna opplever å bli verdsatt av venner og integrert i barnehagens sosiale miljø over tid
- ❁ La de voksne legge til rette for rollelek og være tilstedeværende og støttende i leken
- ❁ Støtte barnet i å lære empati og rolletaking - innlevelse i andres følelser og forståelse for andres perspektiver ved å bruke samlingsstunder, samtaler, lekaktiviteter og danseimprovisasjon for å lære om vennskap, og å knytte vennskap
- ❁ Støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- ❁ Være mye ute i naturen og i frisk luft. Ute dukker det opp andre lekemønstre og det er ofte mindre konflikter og mer samhandling. Barna blir hjelpsomme i naturen for der trenger man ikke å krangle om lekene.
- ❁ Ha mobbing som tema på foreldremøter
- ❁ Undersøke, varsle og gripe inn dersom vi får vite om eller får en mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende atferd og uheldige samspillsmønstre. De ansatte har en handlingsplikt
- ❁ Følge våre ti sosiale retningslinjer og reflektere sammen over hvert punkt

10 SOSIALE RETNINGSLINJER I HORNIENGA

1. *Snakk sammen. Det er ingenting som er så fint som et hyggelig ord.*
2. *Smil til hverandre. Det kreves 65 muskler for å stivne i ansiktet, og bare 15 for å smile.*
3. *Kall hverandre ved navn. Den søteste musikk for alles ører er lyden av sitt eget navn.*
4. *Vær vennlig og hjelpsom. Vær vennlig med dine venner.*
5. *Vær hjertelig. Tal og handle med ekte glede.*
6. *Vær oppriktig interessert i andre mennesker. Du kan like alle hvis du vil.*
7. *Vær sjenerøs med ros, og forsiktig med kritikk.*
8. *Vær forsiktig med andres følelser. Vi har innvirkning på hverandre.*
9. *Vær hensynsfull med andres meninger. Det er alltid flere sider av en sak.*
10. *Vær alltid innstilt på å hjelpe.*

Det som teller mest i livet er hva vi gjør for andre.

SPRÅKMILJØ OG SPRÅK-FREMMENDE AKTIVITETER

«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barnets støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening» (s.23 Rammeplan for Barnehagen)

I løpet av alderen 0-6 år står utvikling av språk sentralt. Tidlig læring av språk i barnehagen er avgjørende faktor for senere god skolegang, og viktig forebygging av frafall i skolen. Språk gir mulighet til å kommunisere og bidrar til identitetsdannelse og tilhørighet i et fellesskap.

Tidlig språkstimulering er avhengig av et rikt språkmiljø med kompetente voksne som er

gode språklige modeller. Hornienga har et mangfold av kultur og språk og alle barn har krav på et språkstimulerende miljø på sitt nivå. I vårt arbeid med flerspråklige barn etterspør vi barnets språkhistorie i et oppstartsmøte/første foreldresamtale. Dette gjør vi for bedre å kunne legge til rette for barnets språkutvikling. For å utvikle et godt andrespråk (norsk) er barnet avhengig av et godt grunnlag i førstespråket (morsmål).

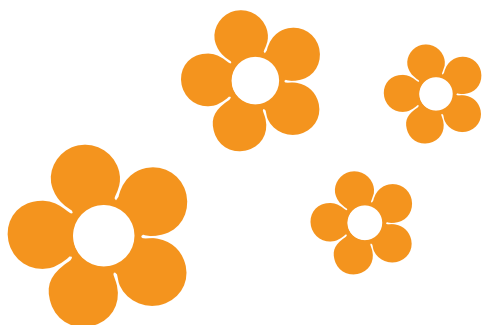

Vi vil:

- ❁ I arbeid med tidlig språkinnlæring ha godt foreldresamarbeid
- ❁ Ha et personale med evne til god relasjonsbygging, språkkompetanse og med innsikt og kunnskap om andre kulturer
- ❁ Gjennom vårt satsningsområde innenfor musikk og dans styrke alle barnas språkferdigheter og evne til kommunikasjon. Barnas naturlige interesser for musikk og dans ivaretas uansett nasjonalitet og bakgrunn, og binder barna sammen og gir dem livsmestring og felles glede
- ❁ At ansatte i barnehagen som møter barna daglig blir godt kjent med hvert enkelt barn, og kan oppdage om barn har forsinket språkutvikling/andre språkutfordringer

Vi skal:

- ❁ I Hornienga/Vøyen samarbeide med Språksen-teret om ulike tiltak for å styrke språkmiljøet
- ❁ Dokumentere og vurdere enkeltbarns språk-utvikling og språkkompetanse for å legge til rette et godt pedagogisk tilbud. Ved bekymring kartlegge barnas språkutvikling med to kartleggingsmetoder; TRAS og «Alle med». Metodene er utviklet for å kunne se hvert barn og dets utvikling. Dette gjøres etter samtykke fra foreldrene.
- ❁ La pedagoger, fagarbeidere og assistenter delta i et nettverk for flerspråklige barn, og dette året følger vi Bærum kommunes kurs «Tegn til tale» som fungerer som et supplement for å styrke barnas kommunikasjon.
- ❁ Bruke metoden «Grep om begreper». Dette er en metode for strukturert begrepslæring.
- ❁ Bruke metoden «Dagtavlen» slik at barna får en visuell støtte til å forstå barnehagedagen. Dagen blir presentert med bildekort som gir inspirasjon til samtaler
- ❁ Vi skal arbeide systematisk med musikk og dans for å styrke språkutviklingen til barna og gi dem mestringsfølelse. En god selvfølelse og trygghet fører til at barna tørr å prøve og feile i sine ulike språklige uttrykk.
- ❁ Foreta en regelmessig vurdering av språkmiljøet i vår barnehage

3. DE SYV FAGOMRÅDENE

Rammeplanen tar for seg syv fagområder som skal dekke barnas totale utvikling. Dette er Hornienga/Vøyen FUS barnehages mål og metoder i arbeidet med fagområdene.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling». (s.47 Rammeplan for barnehagen)

Barnehagen har kunnskap om barns språkutvikling, og legger til rette for støttetiltak som bidrar til å styrke språkinnlæringen.

Vi vil:

- ✿ Gi barna en god språkforståelse og et godt språktilbud
- ✿ Snakke om de daglige opplevelsene som stimulerer til språkutvikling, både gjennom en-til-en-kommunikasjon og samhandling med barna.
- ✿ Styrke barnas ord- og begrepsforråd på en systematisk måte
- ✿ At barna bruker sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer
- ✿ Lære barna å uttrykke seg, bli synlige, og ha en reel påvirkning i sosiale sammenhenger
- ✿ At alle flerspråklige barn skal ha gode norskerferdigheter før skolestart

Vi skal:

- ✿ Ha gode samtaler og refleksjoner sammen med barna
- ✿ Aktivt bruke språket til samspill og rollelek med barn
- ✿ Gi barna mulighet til å prøve språket, og fortelle om hva som har skjedd og hva som skal skje
- ✿ Vi skal oppmuntre barna til å lytte
- ✿ Bruke dagtavle slik at barna får en visuell støtte til å forstå barnehagedagen. Dagen blir presentert med bildekort som gir inspirasjon til samtaler
- ✿ Lese bøker, visualisere eventyr, synge sanger, rim og regler, bruke konkrete osv.
- ✿ Bruke alle hverdagslige situasjoner i barnehagen fordi de er gode situasjoner for å lære språk. De voksne er aktive språkbrukere og snakker om det de gjør, og de setter navn på det de gjør, benevning: «Nå skal vi gå ut, og da begynner vi med å ta på oss strømpebuksen, og så sokkene og genseren». Eller: «Nå skal vi lage grønnsakssuppe, da skal vi skjære potetene og hakke gulrøttene». Vi bruker språket aktivt i en ledsagende tale
- ✿ Dele inn barna i små grupper med ulike språkaktiviteter
- ✿ Tilby språkkartlegging til alle barn som vurderes å ha særskilt behov for språkinnsett

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

«Vaner og handlingsmønster tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealderen kan være livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barna kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling, og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna skal bli kjent med kroppen sin og utvikle bevissthet om egne og andres grenser» (s.49 Rammeplan for barnehagen)

Vi vil:

- ❁ At barna skal få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring
- ❁ Utvikle en positiv holdning til fysisk aktivitet
- ❁ Utvikle gode grunnleggende finmotoriske og grovmotoriske ferdigheter
- ❁ At barna skal utvikle kroppsbeherskelse og kroppsbevissthet. At barna blir kjent med egen kropp. For eksempel. Hvor stor er jeg, hvor liten kan jeg gjøre meg, hvor fort kan jeg løpe osv.
- ❁ Få kunnskap om menneskekroppen, og forståelse for betydningen av å vurdere farer og mestre risikofylt lek
- ❁ Barna får gode vaner og kunnskap om et sunt kosthold for kroppen.
- ❁ Lære barna å sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser

- ❁ Utvikle rytme og musikalitet
- ❁ At motorisk stimulering skal være med på å bidra i barnets totale utvikling som skrive- og leseferdigheter, utvikling av en god selvfølelse og forståelse for sine fysiske muligheter

Vi skal:

- ❁ Ha dans, danselek, sang og bevegelsesleker
- ❁ Ha gymnastikk og ballspill
- ❁ Ha styrketrening, barnas muskel- og skjelettsystem er i vekst, og vi tilpasser innhold og intensitet etter dette
- ❁ Utnytte fysisk utfoldelse etter årstidene i naturen. Vi går på tur og legger til rette for aktiviteter i naturen til alle årstider. Slik som terrengleker i skog og mark, uteleker og orienteringsleker, og ski og skøyter
- ❁ Ha finmotoriske aktiviteter som å perle, tegne, skrive, veve og å spille på instrumenter
- ❁ Bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til å bestemme over egen kropp, og respekt for andres grenser, med å ha egen kropp som tema

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

«Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og egenskapende arbeid» (s.50 i Rammeplan for barnehagen)

«Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst, kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design» (s.51 i Rammeplan for barnehage)

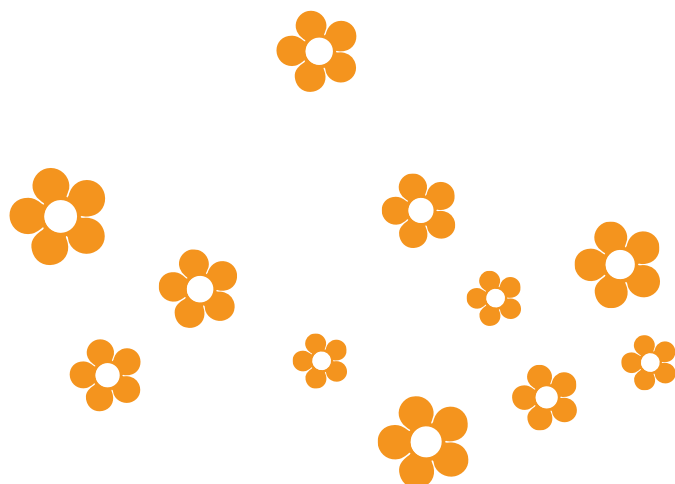

Vi vil:

- ❁ Produsere forestillinger og konserter i samarbeid med barna
- ❁ At barna skal få kjennskap og erfaring i de estetiske fag som bildekunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design
- ❁ Ta i bruk barnas fantasi, kreativ tenking og skaperglede
- ❁ Inspirere til å bruke alle barnas sanser

Vi skal:

- ❁ La barna få skape sin egen kunst og sin egen kultur
- ❁ La barna bruke ulike formingsmaterialer, utledningsklær, litteratur og instrumenter
- ❁ Produsere egne forestillinger og konserter med sang og drama som også er faste ukentlige aktiviteter i barnehagen
- ❁ Se forestillinger og vi inviterer ulike aktører til barnehagen, både innen dans, musikk og skuespill
- ❁ Formidle barnekulturen videre. Slik som litteratur og sanger, rim og regler, skuespill og leketradisjoner
- ❁ Lage utstillinger av barnas arbeid, hvor barna selv bidrar til å forme utstillingen

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK

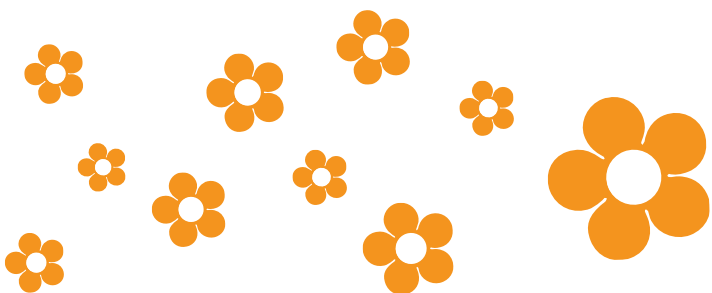
«Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling» (s.53 i Rammeplan for barnehage)

Vi vil:

- ✿ Gi barna en god barndom med fri lek i natur for å oppdage naturens hemmeligheter
- ✿ At alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til naturfag
- ✿ Stimuler barna til å oppleve, legge merke til og undre seg over fenomener i teknologien
- ✿ La naturen stimulere barnas ideer, bilder og metaforer som fører til nye måter å undersøke, (om)forme, erfare, beskrive og forstå. "Hva skjer hvis...?"
- ✿ Det er som om naturen selv leker med barna og vi tar utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger
- ✿ Gi barna naturopplevelser etter årstider
- ✿ Utfordre barnas sanser som berøring, syn, hørsel, luktesans og smak
- ✿ At barna skal glede seg over og få innsikt i natur og miljøvern
- ✿ At barna skal få kunnskap om dyr og planter
- ✿ At barna skal observere, undre seg, eksperimentere og beskrive det de har erfart
- ✿ At barna skal bruke teknikk i lek og hverdagsliv
- ✿ At barna lærer om bærekraftig utvikling, og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan barna kan ta vare på naturen

Vi skal:

- ✿ Benytte nærmiljøets muligheter slik at barna kan iaktta og lære om dyr, fisker, fugler, insekter og planter
- ✿ Berike barnas erfaringer og kunnskap om natur, miljø og teknikk og la barna få utforske og eksperimentere med naturvitenskapelige fenomen om blant annet de fire elementene vann, luft, ild og jord
- ✿ La barna svare på omgivelsenes invitasjon og la de ta initiativ til å bygge i bekken, klatre i trær og smake på bær alt etter hva som kommer i deres vei og fanger deres interesse. F.eks, bekkens strømvirvler, flyt, energi og motstand inviterer barna til utforsking
- ✿ Lære barna å ta vare på naturen, for eksempel å ikke legge fra seg søppel, og lære om hvorfor vi ikke skal gjøre det. Være snille mot dyr og insekter, la vekster være i fred og gi barna innsikt i sammenhenger i naturen.
- ✿ Stimulere barna innenfor teknikk og til å ha praktisk sans, få godt håndlag og å være nøyaktige

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

«Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på, og prege verdier, normer og holdninger» (s.54 Rammeplan for barnehagen)

Pippi Langestrømpe sa: "Dette har jeg aldri gjort før så det klarer jeg helt sikkert". Tenk om vi kunne vært litt modigere? Vist litt mer mot i livet og hverdagens ulike situasjoner.

Vi vil:

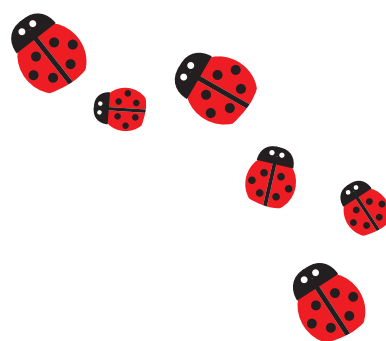
- ❁ Gjennom vårt flerkulturelle mangfold i barnehagen verne om en positiv identitetsutvikling i tilknytning til egen kulturbakgrunn for hvert enkelt barn.
- ❁ At barna skal bli reflekterte, tørre å gå sine egne veier og stå for sine egne valg.
- ❁ Ha et miljø og en hverdag med raushet og rom for ulikhet.
- ❁ At barna skal våge å «ta plass» selv, og møte medmennesker med nysgjerrighet, mot og begeistring.
- ❁ Bevisstgjøre barna på hvordan de oppfatter verden og mennesker, likheter, ulikheter og hvordan dette preger deres verdier og holdninger

- ❁ Lære barna å respektere det mangfoldet som er representert i barnehagene.
- ❁ La barna oppleve og være med på å utvikle fellesskapet, og erfare at alle mennesker, uansett alder og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap
- ❁ Få kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i ulike religioner og livssyn
- ❁ Lære barna en dannet oppførsel og viktigheten av å være høflig
- ❁ Fremme barns trivsel, livsglede og mestring ut ifra barnas egne forutsetninger

Vi skal:

- ❁ La barn få å oppleve stolthet og glede over egne religiøse røtter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem
- ❁ Lære barna hverandres kulturer å kjenne bla gjennom i samlingsstunder, våre forestillinger, konserter og fokus på barnas rollelek
- ❁ Markere aktuelle religiøse og kulturelle høytidsdager bla FN dagen, 17.mai, jul og påske
- ❁ Synliggjøre og bekrefte barnas ulike identiteter på en inkluderende, tolerant, god og likestillende måte gjennom samtaler med barna
- ❁ Undre, filosofere og ta opp etiske spørsmål i samtaler for eksempel i samlingsstunder, måltidsituasjoner og i hverdagslige aktiviteter
- ❁ Lære barna å ta hensyn til hverandre, skikk og bruk, hilse på hverandre, si god morgen, og takke og hjelpe andre.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

«Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden» (S.56 Rammeplan for barnehagen)

«Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer og orientere seg og ferdes trygt» (s.57 i Rammeplan for barnehagen).

Vi vil:

- ❁ At barna skal utforske og oppdage vårt nærmiljø med gårder og gårdsdyr, bilforhandlere, kaffefabrikk, syltetøysfabrikk, moské, bibliotek, teater, kirke, museum, lekeplasser og store friarealer
- ❁ At barna skal få en forståelse av at de er med på å forme samfunnet og sin egen historie
- ❁ At barna skal ha kjennskap til nærmiljøets arbeidsplasser og institusjoner
- ❁ Barnehagen skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett
- ❁ Lære barna trafiksikkerhet

Vi skal:

- ❁ Besøke og gjøre oss kjent med alt hva nærmiljøet har å by på
- ❁ Snakke med barna om hjemsted, lokal historien og verden
- ❁ La barna bli kjent med norsk og utenlandsk kultur, klær, dialekter, språk og musikk
- ❁ Bli kjent med Norges historie, tradisjoner og levesett, og at samene er Norges urbefolkning. Barna får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv
- ❁ Lære trafikkregler for fotgjengere, lære om bruk av bilbelte, sykkelhjelm og reflekser

BARNES RETTIGHETER

- ❁ Du har rett til å bli tatt vare på.
- ❁ Du har rett til å tenke og tro det du ønsker.
- ❁ Du har rett til å si hva du mener og bli hørt.
- ❁ De som bestemmer skal alltid tenke på hva som er best for deg.
- ❁ Du har de samme rettighetene uansett hvem du er og hvor du bor.
- ❁ Du har rett til å få vite om rettighetene dine.
- ❁ Du har rett til å leke og å hvile deg.
- ❁ Du har rett til å ha et navn.
- ❁ Du har rett til å leve og til å ha det bra.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

«Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet»
(s.10 i Rammeplan for barnehagen)

Vi vil:

- ❁ Fremme likeverd, likestilling og demokrati uansett bakgrunn til barna
- ❁ Legge forholdene til rette for pedagogisk virksomhet som ikke reproducerer tradisjonelle kjønnsrollemønstre
- ❁ At barna velger aktiviteter utefra egne interesser uavhengig av hvilket kjønn de er
- ❁ Anerkjenne de minste barna som likestilte med de større barna og gi dem lik verdi i barnas lek og samhandling gjennom dagen
- ❁ Ha et miljø der alle barna setter ord på sine følelser

Vi skal:

- ❁ Ha et personale som reflekterer over sine egne holdninger for å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling
- ❁ Tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø som fanger alles interesser, uansett alder, kjønn, funksjonsnivå, sosial og kulturell bakgrunn
- ❁ Legge til rette for vennskap på tvers av kjønn ved å la alle bli godt kjent med hverandre gjennom å være sammen i lek og hverdagslige aktiviteter
- ❁ La barna få varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet uavhengig kjønn og bakgrunn.
- ❁ Anerkjenne og vise hensyn til barnas følelser med lik tilstedeværelse og trøst uavhengig av kjønn og bakgrunn
- ❁ Ha like forventninger til barnas aktivtetsnivå, lydighet, uttrykk

DIGITAL PRAKSIS

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn»
(s 44 Rammeplan for barnehagen)

Vi vil:

- ❁ At barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digital praksis
- ❁ Ivareta opphavsretten og ivareta barnas personvern

Vi skal:

- ❁ La barna utforske, være kreative og skapende i bruk av digitale verktøy med nettbrett med pedagogiske opplegg.
- ❁ Ha aktive voksne sammen med barna som støttere og kunnskapsformidlere
- ❁ Ikke ha digital praksis som dominerende arbeidsmåte

ANTALL, ROM OG FORM

«Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, teknologi, natur, kunst og kultur, og ved selv å være kreativ»
(s.53 Rammeplan for barnehagen)

Vi vil:

- ❁ At forståelsen for matematikk skal starte i barnehagen
- ❁ At matematikk blir en naturlig del av barnas lek og hverdag
- ❁ Utvikle barnas matematiske kompetanse
- ❁ At alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til matematikk
- ❁ At barna skal oppleve nysgjerrighet og glede over å utforske rom og form

Vi skal:

- ❁ Ha voksne som er lyttende og oppmerksomme i forhold til matematikken barnet uttrykker gjennom lek, samtaler og hverdagsaktiviteter ved å konkretisere det med matematiske begreper.
- ❁ La barna oppleve matematikkglede, og vi skal stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning.
- ❁ Ta i bruk hverdagsmatematikken gjennom barnas lek og hverdagslige aktiviteter
- ❁ Bruke bøker, spill, puslespill, konstruksjonslekk mm
- ❁ Ute i naturen bruke det som finnes der til matematisk tenkning.
- ❁ Lære barna å sortere f.eks. leker, klær og materiale etter farger, størrelse og tema
- ❁ Veie og måle når vi baker, lager mat, kjenner forskjell på lett og tung, og stor og liten
- ❁ Telle gjennom sang, rytme, rim og regler

4. HORNIENGAS SATSNINGSOMRÅDE: MUSIKK, BARN I BEVEGELSE OG HELSE

«Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner»(s. 11 rammeplan for Barnehagen)

Musikk og barn i bevegelse er et område som ivaretar barnas naturlige interesse helt fra de er bitte små. Vårt hovedfokus her er å følge og stimulere barnas motoriske utvikling i gymtimer og musikk/dansetimer, og at barna skal bli kjent med hvilken mat som er sunn for kroppen. Vår dansepedagog Beate Devold følger opp barnas motoriske utvikling, og vi har kjøkkenpersonale som følger opp måltidene barna får. Vøyen FUS barnehage følger dette barnehageåret Horniengas satsningsområde.

MUSIKK OG BARN I BEVEGELSE

Gjennom forskjellige danse og gymaktiviteter, får barna et godt utgangspunkt for resten av livet, samtidig som helsegevinsten er stor! Hvert barnehageår har vi to konserter og to forestillinger for foreldrene hvor barna selv medvirker fra de 3 år gamle. De aller yngste har også oppvisningere i musikk/dans i mindre grupper.

Vi vil:

- ✿ Først og fremst å gi barna bevegelsesglede og ivareta barnas naturlige glede over å bevege seg
- ✿ At barna fra tidlig alder utvikler gode vaner for fysisk aktivitet
- ✿ Gi barna gode og allsidige bevegelsesutfordringer
- ✿ Motivere barna til å uttrykke seg allsidig gjennom musikk
- ✿ At barna skal få lov til å utfolde seg på en scene, noe som gir en helt spesiell erfaring og som har stor overføringsverdi til mange av de kravene som stilles til barn i skolen i dag
- ✿ Gi barna rikelig, trygg og god erfaring med å stå frem og vise til sitt publikum hvor fantastiske de er, hver eneste en av dem!

Vi skal:

- ✿ Gi barna faste ukentlige danse og gymtimer
- ✿ La barna delta i danseoppvisninger og forestillinger og konserter
- ✿ La forestillingene og konsertene ta utgangspunkt i de aktuelle temaene som barnehagen til enhver tid arbeider med. Det aktuelle tema skifter fra barnehageår til barnehageår og blir informert om i månedsplaner.
- ✿ La barna synge i vårt «Knøttekor» og «Gullstrupene». Her lærer barna sanger som er knyttet til tema, prosjekter, årstider og høytider
- ✿ Gjennom våre forestillinger gi barna inspirasjon til egen lek

MAT OG ERNÆRING-SMARTMAT

Hornienga/Vøyen sikrer at barna får et måltidstilbud som fremmer helse, trivsel, utvikling og læring med utgangspunkt i FUS SmartMat. Dette er et mat- og måltidsprosjekt som først og fremst skal fremme matglede hos barna.

Trivelige måltider bidrar til matglede og gode matvaner for barna i FUS barnehagene.

Vi vil:

- ❁ At barna skal få et positivt forhold til sunn mat og den sosiale opplevelsen rundt et måltid
- ❁ Barna skal få kunnskap om hva som er forskjellen på sunn og usunn mat
- ❁ At barna skal ha tilgang til gode måltider med ernæringsrik mat, f.eks. produkter med mindre tilsetningsstoffer, sukker, salt og konserveringsmidler
- ❁ Lære barna å lage enkle matretter, smøre brødskiver selv og sette sammen produkter som smaker godt sammen
- ❁ At barna skal lære om maten og hvor den kommer i fra
- ❁ At barn skal få kunnskap om hvordan ulik mat virker på kroppen; at næringsrik og riktig mat som inneholder nok av de gode «byggeklossene» er en forutsetning for å sikre optimal utvikling av hjernen og resten av kroppen, og gir overskudd til aktivitet og konsentrasjon

Vi skal:

- ❁ Gi barna 3 måltider om dagen. Det er tre varme måltider pr uke og to dager pr uke serveres ernæringsmessig godt sammensatt smøremat
- ❁ La barna hjelpe til på kjøkkenet røre, vispe og søle
- ❁ La barna lage mat og prøver ut smaker
- ❁ Gi barna opplæring i hva som er godt for sin egen helse
- ❁ Ha hyggelige rammer rundt måltidet med bord-sang, gode samtaler, lydbøker osv.
- ❁ Bla i bøker, bruke internett, besøke bondegårder for å bli kjent med hvor maten kommer ifra
- ❁ Servere fruktsalat eller fruktspyd når barna feirer sin bursdag
- ❁ Kun servere bursdagskake siste fredagen i måneden

5. OVERGANGEN FRA BARNEHAGE TIL SKOLE

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skole legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole, og eventuell skolefritidsordning» (s.33 Rammeplanen for barnehagen)

«Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkelt barn med skolen» (s.33 Rammeplanen for barnehagen)

Skolestart er en stor begivenhet i alles barns liv. Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehagen til barneskolen. Dette skal skje i nært samarbeid med barnets hjem. Rammeplanen for barnehager sier at barna skal oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skole. Barnehagen har et foreldremøte på høsten om overgangsrutiner og hvordan barnehagen forbereder barna til skolestart. På dette møtet kommer opplysninger om hvordan man melder seg inn på skolen, SFO, besøksdager på barneskolen for nye elever, avslutningssamtaler (siste foreldresamtaler i barnehagen), overføringsskjema, første skoledag osv.

Vi vil:

- ❁ Sikre barna en trygg overgang fra barnehagen til barneskolen
- ❁ Sikre videre samarbeid med skolen
- ❁ At barna skal glede seg til å begynne på skolen

Vi skal:

- ❁ Gjøre barna kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen
- ❁ Være en del av et helhetlig og sammenhengende opplæringsløp
- ❁ Sikre barna godt tilpasset opplæring og derved et godt læringsutbytte
- ❁ Overføre informasjon til det beste for barnet, etter samtykke fra foreldre/foresatte
- ❁ Sikre barna et godt tverrfaglig samarbeid der det er behov for det
- ❁ Sikre at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner
- ❁ Forberede barna på overgangen blant annet ved å gjøre barna mer selvstendige

FØRSKOLEGRUPPEN

Vi vil:

- ❁ At barna skal vise glede og nysgjerrighet over, og en begynnende kunnskap om bokstaver og tall
- ❁ Barna skal lære å bli mer selvstendig med hensyn til påkledning, ta imot beskjeder og utføre handlinger
- ❁ At barna skal reflektere over hva vennskap betyr i praksis
- ❁ At barna skal bli glad i og kreative i naturen
- ❁ At barna skal lære å vise hensyn til hverandre og lære dannelse og høflighet

Vi skal:

- ❁ Ha språk- og matematikkgrupper og jobbe med antall, rom og form. I denne gruppen leker vi med bokstaver, skriving, telling og regning
- ❁ Spille spill, rim regler og synge med barna
- ❁ La barna kle av og på seg selv og være med på å vurdere hvilke klær som passer til været
- ❁ Lære barna å knytte knuter og sløyfer (for eksempel knytte skolissene)
- ❁ La barna lære betydningen av vennskap og respektere hverandre, det er greit å være ulike
- ❁ La barna gå på tur en til to dager i uken
- ❁ La barna blir tatt med i forberedelsene til gruppens ulike pedagogiske aktiviteter

6. SAMARBEID MED BARNAS HJEM

Vi skal:

- ❁ Ha kvalitet i de daglige bringe-/ hentesituasjonene, med god informasjon om dagen til barnet og at vi synlig viser at vi bryr oss om barnet
- ❁ Ha foreldremøte to ganger i året med aktuelle tema og informasjon om barnehagens innhold
- ❁ Holde et informasjonsmøte for foreldre til nye barn med oppstart 1.8
- ❁ Vi skal ha foreldresamtaler to ganger i året om barnet utvikling og trivsel
- ❁ Gå gjennom serviceerklæringen for alle foreldre
- ❁ Gjennomføre brukerundersøkelse for foresatte hvert år
- ❁ Gi foreldrene informasjon om hvilke klær barna trenger etter årstider
- ❁ Ha gode sikkerhetsrutiner på hvem som henter barnet
- ❁ Oppfordre foreldrene/foresatte til å bruke spritdispensere i alle grovgarderober slik at foreldre, personalet og barna kan vaske og sprite hendene når de går inn og ut av barnehagen
- ❁ Informere om barnehagens handlingsplan mot mobbing. Alle foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet hvis de viser bekymring om at sitt barn blir krenket eller mobbet.
- ❁ Ha et felles ansvar, barnehagen og hjemmet, for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen og skal samarbeide om det forebyggende og verdiskapende og holdningsskapende arbeidet
- ❁ Arbeide for at foreldrene forstår at de er rollemodeller og det må være gjennomtenkt hva de sier og uttrykker når barn er tilstede. Foreldre bidrar til forebyggende arbeid mot mobbing ved å hilse på, snakke med alle barn, invitere barn med hjem, og legge til rette for nye vennskap. Snakke positivt om andre barn, foreldre, personalet og barnehagen. Melde fra til barnehagen dersom det oppdages erting/ mobbing blant barna og gi tilbakemeldinger på barnets trivsel og opplevelser.

BARNEHAGELOVEN f §1 sier: «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling»

FUS barnehagene har en egen serviceerklæring som skal være med på å sikre et godt samarbeid mellom hjem og barnehage. Her blir det beskrevet forventninger som foreldrene/foresatte kan ha til barnehagen og hvilke forventninger barnehagen kan ha til foreldrene. Alle som starter i barnehagen mottar denne.

Vi vil:

- ❁ Ha et nært og godt samarbeid og en god dialog med barnas hjem
- ❁ At den daglige kontakten om barnet med hjemmet skal være den viktigste
- ❁ At foreldrene skal føle seg inkludert og velkommen, og være trygge på at barna har det godt i barnehagen og ha tillit til personalet
- ❁ Ha god informasjonsflyt mellom hjem og barnehage, og at foreldrene leser informasjon fra barnehagen.
- ❁ At de ansatte skal være lyttende til foreldrenes forventninger og ønsker
- ❁ At hjemmet gir beskjed til en ansatt dersom andre enn foreldrene skal hente
- ❁ At foreldrene gir beskjed hvis ikke barnet kommer i barnehagen
- ❁ At foreldrene gir tilbakemelding på hvordan barnehagetilbudet oppfattes slik at vi kan vurdere behovet for å korrigere egen praksis
- ❁ At foreldrene svarer på brukerundersøkelsen
- ❁ At foreldrene sørger for at barn har det de trenger av klær, skor og andre behov som barnet har
- ❁ At foreldrene samarbeider med oss om hygiene slik at vi unngår sykdomsepidemier

SU-SAMARBEIDSUTVALG

SU skal sikre samarbeidet med barnas hjem ved å ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg med faste møter to ganger i året og etter behov.

Foreldrerådet bestående av foreldrene/foresatte til alle barna i barnehagen og fremmer felles interesser og bidrar til samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen. SU består av en ansatt og en foresatt fra hver base. SU er med på å godkjenne årsplanen for den pedagogiske virksomheten. SU blir forelagt og har rett til å uttale seg i saker som

er av viktighet for barnehagens innhold, virksomhet og forholdet til foreldre. I tillegg skal utvalget ha det overordnede ansvaret for å planlegge samt gjennomføre ulike sosiale arrangementer i barnehagen som dugnad, 17.mai, sommer og juleforestillinger/avslutninger.

Foreldrerådet og SU har et ansvar sammen med barnehagen for at det skapes et godt barnehagemiljø. På foreldremøtet i nytt barnehageår velges representanter.

7. DOKUMENTASJON OG VURDERING

«Dokumentasjons av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kraven i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon i det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten» (s.39 Rammeplan for barnehagen)

Dokumentasjonen er et middel for å sikre en klar sammenheng mellom plan og praksis. Barns opplevelse og læring, og personalets arbeid, må gjøres synlig som grunnlag for refleksjon over verdigrunnlaget og oppgavene og skal være et middel for å få frem ulike oppfatninger og åpne opp for kritisk og reflekterende praksis. Barnehagens dokumentasjon kan gi foreldrene, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen.

HVA DOKUMENTERER VI?

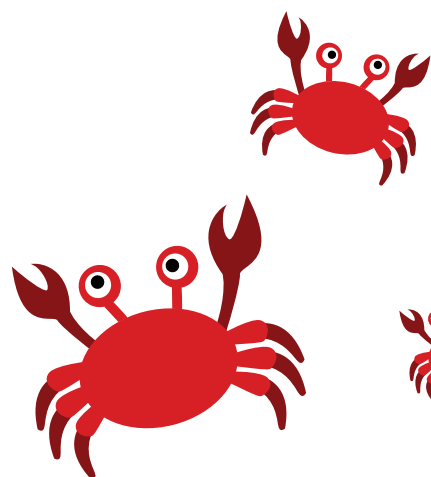
Vi vil:

- ❁ Dokumentere barnas erfaringer og opplevelser
- ❁ Dokumenter barnas læringsprosesser, utvikling og trivsel
- ❁ Dokumentere og synliggjør hvorvidt det er en sammenheng mellom det vi sier og det vi faktisk gjør i vårt pedagogiske arbeid med barna
- ❁ Dokumenterer arbeidet med å utvikle voksenrollen

Vi skal:

- ❁ Gi barna en egen perm. Permen samler opp barnas opplevelser gjennom den tiden det er i barnehagen og skal være til glede for barnet og foreldrene. Permen kan inneholde praksisfortellinger, dialoger mellom barn eller barn/voksen, fotografier, referater fra turer, rapporter fra temaarbeid, oppskrifter på mat som barnet har vært med å lage, nye ord eller uttrykk som barna lærer, gullkorn, barnas tegninger, milepæler som er nådd. (Lært å gå, drakk av kopp, klatret opp et tre osv). Permen er fri for vurdering kartleggings skjemaer
- ❁ Bruke praksisfortellinger for å belyse ulike sider ved livet av barnehagen sortert etter tema, for eksempel i lek, barns medvirkning, sosialt samvær - ensomhet, samspill og relasjoner, omsorg – mangel på omsorg, sosial kompetanse.
- ❁ Gjennom observasjon utlede spørsmål, problemområder, interesser for å utviklingsområder hos barna og barnehagen

- ❁ Ved hjelp av tekst, foto, video synliggjøre forbindelser barna skaper med omverdenen og det pedagogiske arbeidet barnehagen gjennomfører. Bilder fra barnehagehverdag finnes på hjemmesiden (horninega.bhg.no) og på lukket gruppe for kun foreldre på facebook (Horninega FUS barnehage)
- ❁ Ha månedsplaner og månedsbrev som tar utgangspunkt i årsplanen
- ❁ I samarbeid og forståelse med barnas foreldre, underlagt taushetsplikt, samarbeider vi med hjelpeinstanser utenfor barnehagen når det gjelder dokumentasjon knyttet til enkeltbarn
- ❁ La foreldrene etter eget ønske se dokumentasjon om barnet og barnets utvikling
- ❁ Fremføre vårt pedagogiske estetiske arbeid i barnehagen gjennom oppvisninger, fotografier, framføringer av barnas skapende verk på vegger, eller i utstillinger
- ❁ Behandle alle opplysninger i samsvar med personopplysningsloven. Dette gjelder all innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering av opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkel person

HVA VURDERER VI, HVEM VURDERER VI, HVEM VURDERER?

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.» (s.38 Rammeplan for barnehagen)

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning.

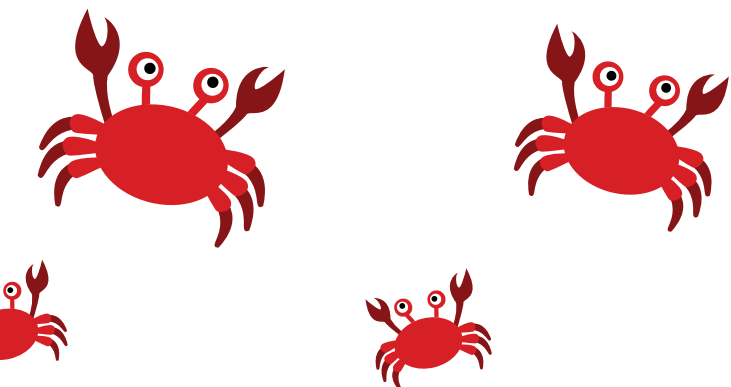
Dokumentasjon fungerer som vurderingsgrunnlag. Dokumentasjonen skal vise at det er en sammenheng mellom det vi kommuniserer som viktig, barnehagens mål, verdier, og det vi faktisk gjør.

Vi vil:

- ❁ Vurdere hvor vi befinner oss i forhold til de målene vi har satt oss
- ❁ Vurdere de erfaringene vi har gjort og opplevelsene barna har fått i lys av de målsetningene vi har satt for arbeidet
- ❁ Vurdere vår egen innsats i arbeidet med barn og se dette i sammenheng med barnehagens uttrykte verdier
- ❁ La barnas, foreldrenes og personalets synspunkter komme fram i vurderingen

Vi skal:

- ❁ Ha barnesamtaler, for eksempel om hvordan barna opplever det første møtet om morgenen, måltidene, samlingsstunder, på og av kledning, innelek, utelek, vennskap turer og utflukter
- ❁ Ha brukerundersøkelser en gang i året der foreldrene kan gi oss en skriftlig tilbakemelding på hvordan de opplever tilbudet i barnehagen for eksempel innenfor omsorg, kompetanse, sikkerhet, aktiviteter, åpningstider, det fysiske miljøet osv.
- ❁ Vurdere egen praksis og ta i bruk Bærum kommunes ståstedsanalyse for å bli bedre kjent med egen praksis. Ståstedsanalysen er et refleksjons- og prosessverktøy, og den er et hjelpemiddel til bruk ved gjennomføringen av kvalitetsvurdering i barnehagen.
- ❁ Eksempel på noen spørsmål vi stiller oss selv: Stimulerer vi barna til å oppleve, legge merke til og undre seg over fenomener i teknologien? Møter vi hverandre med respekt?
- ❁ Bruke personalmøter, pedagogiske ledermøter, planleggingsdager som en arena for personalet til å reflektere over og drøfte egen praksis. Dette er et kontinuerlig utviklingsarbeid og en bevisstgjøringsprosess.
- ❁ Vurdere permen til barna. For eksempel hvor ofte legger vi noe i permen og hva sier den om barnehagens innhold. Hva vi vektlegger og hva må vi vektlegge mer.
- ❁ Løfte frem dokumentasjonen for dialog og refleksjon omkring barnas læringsprosesser og trivsel for å aktivt videreutvikle pedagogiske prosesser. For eksempel; Hva tenkte du da du gjorde dette? Hva fikk deg til å velge akkurat dette? Hvordan reagerte barna? Hvordan stemmer din/vår forståelse overens med den forståelsen vi tror barna har gjort seg?

8. PLAN FOR KOMPETANSEUTVIKLING

Kunnskap og kompetanseutvikling hos personalet er helt nødvendig for at barn til enhver tid skal få et godt kvalitativt tilbud i barnehagen.

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutviklingen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse.

BÆRUM KOMMUNE

Barnehagemeldingen 2015 – 2025 skal være med å bidra til et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet i alle Bærums barnehager. Det satses på områdene lek, barnehagen som første trinn i utdanningsløpet, språk og god helse. Det er laget en kvalitetsplan for meldingens første treårsperiode. Her legges det spesielt vekt på lek, arbeid mot mobbing og realfag (matematikk og naturfag). Hornienga/Vøyen FUS Barnehage følger kompetanseplanen til kommunen og sender personalet på kursene som tilbys.

FUS SKOLEN

FUS tilbyr kontinuerlig opplærings- og kurstilbud til alle ansatte gjennom FUS skolen.

EGENLEDELSE I LEK OG LÆRING

FUS barnehagene har en felles arbeidsmetodikk; "Egenledelse i lek og læring". Vi bruker lekekompetanse slik at hvert barn gjennom leken kan bli den beste utgaven av seg selv.

Denne nye kunnskapen vil gi de ansatte bedre mulighet til å møte og observere barn i lek og i aktiviteter. Det vil bidra til økt bevissthet om de læringsprosesser og utviklingsmulighetene som foregår hos barna. Lek og varierte aktiviteter skal fremme barns læring, og de voksne i barnehagen skal utnytte mulighetens læringsvindu som er nettopp i småbarnsalderen.

Inngangsporten til barns verden er leken. Ny kunnskap om barnas egenledelse i lek kan brukes systematisk for å støtte, stimulere og fremme barns utvikling og trivsel. Barn har rett til å få

støtte til å uttrykke seg, bli synlig og ha en reel påvirkning i sosial sammenheng. Det handler om at gi hvert enkelt barn muligheter til å uttrykke seg og samhandle. Barna får oppleve trivsel, mestring, sosial deltakelse og troen på egne evner.

SMARTMAT

FUS har startet et nytt prosjekt for sine barnehager, som kalles «SmartMat». Barna skal delta i matlaging og lære om hva som er sunt og godt for kropp og sjel.

Våre ansatte lærer om dette tema. Smartmat er utviklet av en lege som heter Berit Nordstrand. Hun er også spesialist i klinisk farmakologi. Hun vil dele kunnskap på sine kurser og bøker om å få en smartere livstil.

ETIKK

FUS barnehagen har en høy etisk standard. Vi har utviklet egne etiske retningslinjer for alle ansatte for å sikre at adferd og holdninger til enhver tid er i samsvar med FUS standarden.

9. TVERRFAGLIG SAMARBEID

Barnehagebarn er svært avhengige av sine nærpå personer. Det er derfor viktig at de ansatte i barnehagen har kunnskap om hvilken betydning samspillet mellom barn og voksen har for barnets utvikling i sin helhet.

For å sikre best mulige oppvekstvillkår samarbeider Hornienga/Vøyen FUS barnehage med instanser som PPT, Barneverntjenesten og helsetjenester for barne og unge og skole. Bærum kommune har et team som kalles «tidlig innsatsteam». Det består av barnehagen, PP-tjenesten, barnevern og helsetjenester, hvor foreldre kan få drøftet sin sak tverrfaglig.

Når vi er bekymret for et barn må vi se på samarbeidsformer med andre instanser for å få en helhetlig vurdering, faglig støtte og økt kompetanse. Desto tidligere hjelp desto bedre. Vi ønsker også å effektivisere egne ressurser og tverrfaglig samarbeid for å veiledning og refleksjon. Det er viktig at foreldrene deltar i samarbeidet med de aktuelle instansene. Alle profesjonsutøvere har taushetsplikt.

For å sikre kvaliteten i samspillet mellom barn og voksen i Hornienga er det flere pedagoger som er utdannet som veileder innenfor ICDP. International Child Development Program (ICDP) er et enkelt,

VI GLEDER OSS TIL ET NYTT BARNEHAGEÅR.

helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for

barn og unge. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse. I dette barnehageåret har også hele personalstabben være på kurs i COS-programmet som er en metode som skal ivareta tryggheten til barnas trivsel og utvikling.

Nyere forskning viser at barnets samspill med sine nærmeste omsorgsgivere er avgjørende for barnets helhetlige utvikling. ICDP har som sin grunntanke at den beste måten å hjelpe et barn på, er å hjelpe barnets omsorgsperson(er), og at den mest virkningsfulle strategien er å støtte og bevisstgjøre barnets nære omsorgsnettverk. ICDP setter eksisterende forskning om barn og barns utvikling i system. Barne, ungdoms og familiedirektoratet har ansvaret for ICDP kurs og opplæring for ansatte i statlig og kommunal sektor.

For at barna skal utvikle tro på seg selv og føle seg verdsatt – skal alle barna hos oss oppleve selv at de blir sett av oss.

Beste hilsen
Anna Eckhoff og co
Daglig leder

HORNIENGAS PLANDOKUMENT FOR DE MINSTE I BARNEHAGEN

En implementering i hverdagen til alle ansatte med vårt arbeid med de yngste barna

FORORD

Hornienga ser de yngste som likeverdige og at barnas møte med barnehagen skal være et positivt møte med seg selv og andre individer. Det er de ansatte som er med på å sette rammer for de møtene som skapes mellom voksne-barn og barn-barn.

I vår barnehage har vi personale som er tilstedeværende, har god kunnskap om de små barna og viser omsorg for alle barna.

Foreldresamarbeid er ekstra viktig i fasen når barna starter opp. Det er et oppstartsmøte før barnehagestart der foreldrene blir informert om tilvenning, rutiner og hvilke voksne barna skal møte.

VÅRT BARNESYN.

- ✿ Pass på meg
- ✿ Se på meg
- ✿ Gled deg over meg
- ✿ Hjelp meg
- ✿ Ha det fint sammen med meg
- ✿ Beskytt meg
- ✿ Trøst meg
- ✿ Vis godhet for meg
- ✿ Organiser følelsene mine
- ✿ Vær glad i meg

PLANEN

Med våre plan skaper vi en reflekterende kultur over 3 viktige områder som vi har plukket ut.

Vår plan tar utgangspunkt i litteratur fra:

- ✿ Toddlerkultur, Gunvor løken
- ✿ Liten i barnehagen, May Britt Drugli
- ✿ Vennskap mellom små i barnehagen, Anne Greve
- ✿ Se barnet innenfra, Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad
- ✿ Trygghets-sirkel, Powwill, Cooper, Hoffman, Marvin
- ✿ Tilknytningsbaserte barnehagen, Abrahamsen
- ✿ Rammeplanen

VI TAR FOR OSS 3 OMRÅDER

- ✿ Omsorg og trygghet
- ✿ Et lærende miljø
- ✿ Vennskap og lek

OMSORG OG TRYGGHET, ET LÆRENDE MILJØ

HVA:

Omsorg og læring henger sammen, men likevel ønsker vi har det som enkelte punkter i det som er viktig for oss, men slår de sammen i praksis. Barn søker trygghet og de voksne er barnas trygge base i barnehagen. I Hornienga definerer vi omsorg og trygghet med å se barnet på en helhetlig måte og være tilstede både fysisk og psykisk. En voksen må kunne se hvilket samspill som trengs etter barnas behov. Omsorg er å gi oppmerksomhet til barna, tone seg inn og vie sin tid til at de har det trygt og godt i barnehagen. Et lærende miljø bygger på et trygt og omsorgsfullt miljø i barnehagen.

HVORDAN:

TILSTEDEVÆRENDE

Tilstedeværende voksne som følger barnehagens satsning på ICDP (et omsorgsprogram) med å være en anerkjennende voksen som oppfatter barnas initiativer, og møter og utvider initiativene slik at barnet opplever seg verdsatt og får mestringfølelse. Ingen er usynlig og det er barnas behov som er i sentrum.

Primærkontakt

I barnehagens oppstart har de aller minste en **primærkontakt** som følger opp alle primære behov, omsorgsbehov og foreldresamarbeid.

Små grupper

Dele inn små barn i **mindre grupper** slik at alle behovene til barna blir synlig og situasjonene minst mulig stressende for barna.

Hverdagssituasjoner

Situasjoner som stell, måltidet, garderobe er situasjoner de voksne reflektere over og er bevisst på sine handlinger og væremåter for å ivareta barna på en best mulig omsorgsfull måte.

For eksempel.

Stellesituasjoner, henger vi opp stelleinstrukser, rim og regler og har blikk-kontakt med barnet mm. Dette kvalitetsikrer kontakten mellom barn og voksen.

I måltidet sitter de voksne sammen med barna og har samtaler på barnas premisser og har god tid.

I garderobesituasjonen skjer det mye læring og kreves bevissthet rundt omsorg. Her møter vi barna på morgenen, barna sier hode til foreldrene, her barna å bli selvstendig med påkledning, noen trenger trøst og hjelp, mye språktrening. I garderobesituasjonene er det mye læring og egenledelse.

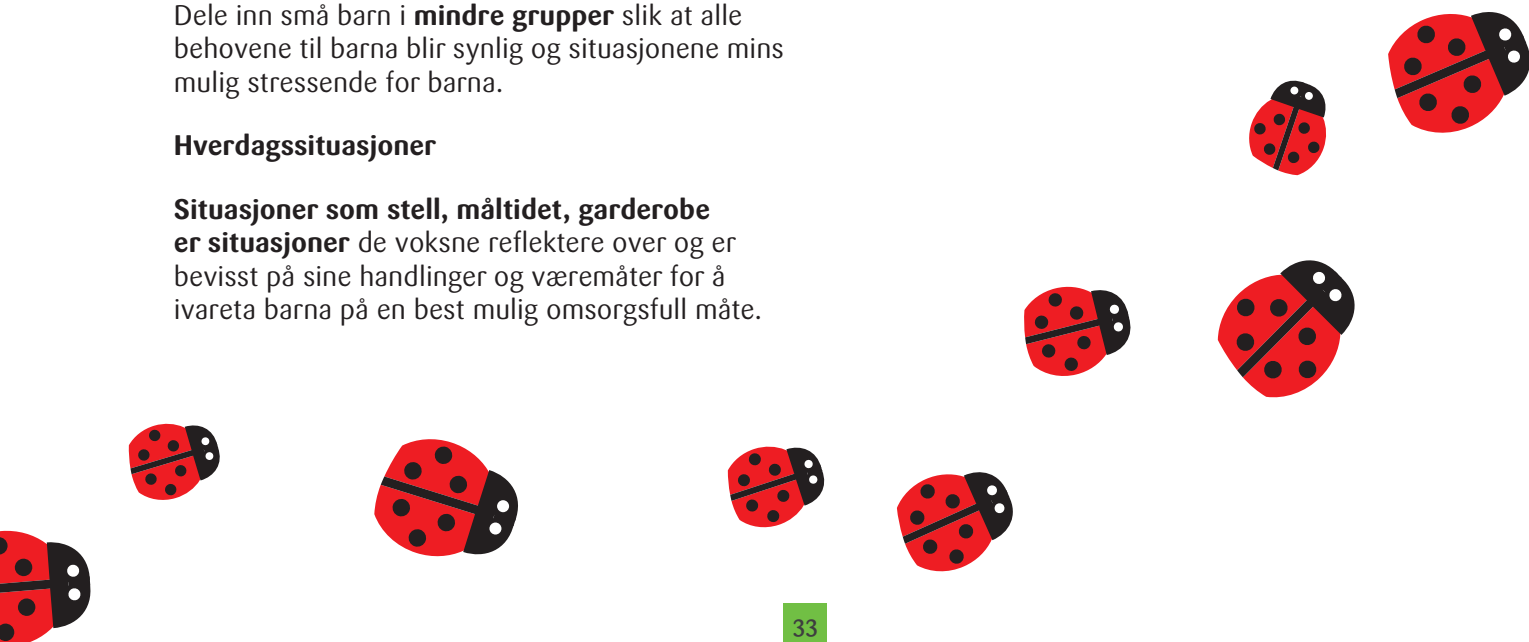
Foreldresamarbeid

Vi samarbeider med foreldrene om levering og ventesituasjoner, slik at de voksne virker selv trygge i situasjonen slik at barnet også blir trygt. Alle foreldre får delt ut en tilvenningsplan og et velkomstbrev om barnas oppstart i barnehagen.

HVORFOR:

En god start i barnehagen vil være viktig for utviklingen til barnet i alle situasjoner også i fremtiden.

Barna skal bli trygge og ha gode modeller rundt slik at de også blir gode omsorgspersoner i fremtiden og etablere gode vennskapsrelasjoner. Større, sterke, kloke, gode voksne gjør at barna føler seg trygge med voksne som ser når de kan følge barnas behov og som er der når det trengs å ta tak.

VENNSKAP OG LEK

HVA:

Barnehagen er en arena for å fremme psykisk helse. Gjennom et miljø med omsorg, ømhet, glede og latter fører det til trivsel, god psykisk helse og mestringsfølelser i livet.

Barnehagen skal tilby et hverdagsliv i lek og nære vennsapsrelasjoner blant barna.

HVORDAN:

Tryggheten og omsorgen som er i barnehagen er en grunnmur for utforskning, vennskap og lek.

De voksne skal følge med på leken slik at alle barna kommer i gang med interaktiv lek frem mot treårsalderen.

Voksendeltakelse

De voksne som hjelper barna inn i leken der det trengs.

For å etablere og beholde vennskap mellom barna sette de voksne ord på det emosjonelle som skjer mellom barna i vennskap. På den måten lærer barna gjennom lek å skape ideer i lek og lære om følelser i vennskapet. For eksempel. Ser vi barna når de trøster hverandre, vise glede ovenfor hverandre setter de voksne ord på de sosiale reglene som hva som er viktig og hva

som er vanskelig i et vennskap. De voksne skal ikke styre vennskapet men gir veiledning der det trengs.

I praksis legger de voksne til rette til at barna skal sammen utføre små oppgaver de må samarbeide om. De voksne setter sammen små vennsapsgrupper der ulike personligheter møtes.

På foreldremøte, foreldresamtaler og i hverdagen prater vi med foreldrene om vennskap.

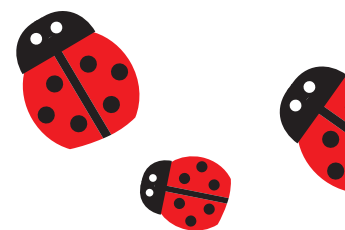
HVORFOR:

Tidlig lek og vennskap i barnehagen og utvikling av barnas sosiale ferdigheter gir mindre psykiske problemer og bedre sosial tilpasning.

I vennskap og lek lærer vi turtaking, spilleregler, å være inkluderende, føle tilhørighet og utvikler vår sosiale kompetanse.

Omsorgstabellen

Denne tabellen skal kvalitetssikre vårt arbeid med de yngste i barnehagen og aktivt brukes i våre møter. Den skal bryte ned hovedmål til delmål og spesifiserer tilpasset egen barnegruppe.

ARBEID MED DE YNGSTE FOR EKSEMPEL. ENGFJOL	OMSORG, TRYGGHET OG LÆRING	VENNSKAP OG LEK
HVA	Barn søker trygghet og de voksne er barnas trygge base i barnehagen. Vi ser barnet på en helhetlig måte med å være tilstede både fysisk og psykisk. Omsorg er å gi oppmerksomhet til barna, tone seg inn og vie sin tid til at de har det trygt og godt i barnehagen. Dette skaper et lærende miljø.	Vi vil ha et miljø med omsorg, ømhet, glede og latter som fører det til trivsel, god psykisk helse og mestringfølelser i livet.
HVORDAN	Tilstedeværende voksne Primærkontakt Hverdagsituasjoner Foreldresamarbeid Mindre barnegrupper	Voksendeltakelse Sette ord på følelser og vennskap Utføre små oppgaver i felleskap Mindre lekegrupper Foreldresamarbeid
HVORFOR	Å føles seg verdsatt og sett, gir en start på utvikling og mestringfølelse resten av livet.	Være inkluderende Føle tilhørighet Utvikle sosial kompetanse Opplive livsmestring Fremme psykisk helse

Oppfølging av vår arbeidsplan med de yngste i barnehagen

Siste torsdagen hver måned er det personalmøte der via av tid evaluering og vurdering

praksisfortellinger som skal kvalitetssikre den voksnes tilstedeværelse for de minste.

Pedagogiske ledermøtene blir ledet av daglig leder og er delt i to. Pedagogene som arbeider med de med de minste har et eget møte der de tar frem

Pedagogisk leder sine gruppemøter der planens fokusområder står sentralt.

11. ÅRSHJUL - 2017/2018

MÅNED:	DATO:	AKTIVITET:	INFO:
AUGUST	17.08-18.08	Planleggingsdager	Barnehagen er stengt
	Uke 35	Lusekampanje	Nasjonal lusekampanje
SEPTEMBER	06.09	Foreldremøte kl.18-20	1.etg
	Uke 38	Brannvernuke	Ekstra stort fokus på brannvern
	28.09	Foreldremøte kl.18-20	2.etg
	28.09 og 29.09	Fotografering 	Ariel foto tar bilder av alle barna. Barna må være i barnehagen senest kl.09.00
OKTOBER	Uke 40	Høstferieuke	Barnehagen holder åpent som vanlig
	04.10	Kanelbolledagen	I dag baker vi boller.
	11.10	SU-møte	Kl.15-16
	16.10	Høstsuppe kl.15.00	Vi inviterer foreldrene i 1.etg til høstsuppe
	17.10	Høstkonsert kl.15.00	Vi inviterer til høstkonsert for foreldrene på Rødkløver og Prestekrage
	18.10 	Høstkonsert kl.15.00	Vi inviterer til høstkonsert for foreldrene på Marigull og Hundekjeks
	19.10	Høstkonsert kl.15.00	Vi inviterer til høstkonsert for foreldrene på Tusenfryd og Løvetann
	24.10	FN-dagen	Vi blir kjent med ulike kulturer og markerer FN-dagen
	01.-31.10	Foreldresamtaler 1.etg	Foreldresamtaler i 1.etg – info kommer

MÅNED:	DATO:	AKTIVITET:	INFO:
NOVEMBER	03.11	Pysj/bamsedag 	Vi går i pysj/koseklær og kan gjerne ta med kosebamsen vår
	12.11	Farsdag	Kanskje har barna med seg en overraskelse hjem
	01.-30.11	Foreldresamtaler 2.etg	Foreldresamtaler i 2.etg – info kommer
DESEMBER	05.12	Juleforestilling kl.15.00	Vi inviterer Rødkløver og Prestekrage sine foreldre til årets juleforestilling
	06.12	Juleforestilling kl.15.00	Vi inviterer Marigull og Hundekjeks sine foreldre til årets juleforestilling
	07.12	Juleforestilling kl.15.00	Vi inviterer Tusenfryd og Løvetann sine foreldre til årets juleforestilling
	13.12	Santa Lucia kl.08.00 	Vi inviterer foreldrene i 1.etg til Luciafeiring. Kom gjerne i hvite klær.
	15.12	Nissefest 	Nissefest for alle barna i barnehagen. Kom i «nissete» klær.
	25. og 26.12	Helligdager	Barnehagen er stengt
	27.-29.12	Romjul	Barnehagen er åpen kl.7.30-16.30
JANUAR	01.01	Helligdag	Barnehagen er stengt
	02.01	Planleggingsdag	Barnehagen er stengt

MÅNED:	DATO:	AKTIVITET:	INFO:
FEBRUAR	06.02	Samefolkets dag	Vi markerer samefolkets dag
	09.02	Fastelavn	Vi koser oss med fastelavnsboller
	11.02	Morsdag	Kanskje har barna med seg en overraskelse hjem
	13.02	Foreldremøte kl.18-20	1.etg
	15.02	Foreldremøte kl.18-20	2.etg
	16.02	Karneval	Valgfri kostyme, men ikke våpen/masker/skumle ting
	Uke 8	Vinterferie	Barnehagen holder åpent som vanlig
MARS	Uke 10	Lusekampanje	Nasjonal lusekampanje
	13.03	Barnehagedagen	Den nasjonale barnehagedagen. Årets tema er «kunst, kultur og kreativitet»
	16.03	Planleggingsdag	Barnehagen er stengt
	19.03	Påskekos kl.15.00	Vi inviterer foreldrene i 1.etg til påskekos
	20.03	Påskekonsert kl.15.00	Vi inviterer til påskekonsert for foreldrene på Rødkløver og Prestekrage
	21.03	Påskekonsert kl.15.00	Vi inviterer til påskekonsert for foreldrene på Marigull og Hundekjeks
	22.03	Påskekonsert kl.15.00	Vi inviterer til påskekonsert for foreldrene på Tusenfryd og Løvetann
	Uke 13	Påskeferieuken 	Barnehagen holder åpent kl.7.30-16.30 man og tirs. Ons 28.3 er barnehagen åpen kl.7.30-12.00
	29.03-02.04	Helligdager	Barnehagen er stengt
	01.03-31.03	Foreldresamtaler 1.etg	Foreldresamtaler i 1.etg – info kommer

MÅNED:	DATO:	AKTIVITET:	INFO:
APRIL	05.04	SU-møte	Kl.15-16
	12.04	Frist for innlevering av barnas sommerferie	Barna skal avvikle ferie i henhold til barnehagens vedtekter
	26.04	FUS dagen 	FUS i hele Norge markerer sin egen dag
	01.04-30.04	Foreldresamtaler 2.etg	Foreldresamtaler i 2.etg – info kommer
MAI	01.05	1.mai	Barnehagen er stengt
	08.05	Dugnad	Foreldre i 2.etg deltar i våroppyrdding fra kl.15.00. Foreldre i 1.etg baker.
	10.05	Kristi Himmelfart	Barnehagen er stengt
	16.05	«17.mai» feiring 	Vi har mini 17.mai i barnehagen for barna
	17.05	Grunnlovsdag	Barnehagen er stengt
	18.05	Planleggingsdag	Barnehagen er stengt
	21.05	2.pinsedag	Barnehagen er stengt
JUNI	11.06	Sommerfest kl.15.00	Vi inviterer foreldrene i 1.etg til sommerfest
	12.06	Sommerforestilling kl.15.00	Vi inviterer til sommerforestilling for foreldrene på Rødkløver og Prestekrage
	13.06	Sommerforestilling kl.15.00	Vi inviterer til sommerforestilling for foreldrene på Marigull og Hundekjeks
	14.06	Sommerforestilling kl.15.00	Vi inviterer til sommerforestilling for foreldrene på Tusenfryd og Løvetann
JULI		Felles sommerplaner på huset	Åpningstider 02.07-27.07 er kl.07.30-16.30
		Husk: juli er beatlingsfri måned	

ALLE BARN
ER BEST!

Hornienga/Vøyen